

รายงานการศึกษาวงศ์การด้านป่าชุมชน

เรื่อง

การสำรวจและประเมินทรัพยากรในพื้นที่ป่าชุมชนเขากล้วย
หมู่ที่ 4 ตำบลธรรมแดน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

Survey and Evaluation of Resources in the Area of Khao Pak Kwang
Community Forest, Moo 4, Tambon Dhammasen,
Amphoe Pho Tha Ram, Changwat Ratchaburi.

นายณริศ อารัตยกรณ์

NARIT ARJTUNYAKORN

นายอิทธิพล ไทยกมล

ITTIPHON THAIKAMOL

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ 4 (ราชบุรี)

สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

ประจำปีงบประมาณ 2548

การสำรวจและประเมินทรัพยากรในพื้นที่ป่าชุมชนเขาปากกว้าง
หมู่ที่ 4 ตำบลธรรมเสน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

Survey and Evaluation of Resources in The Area of Khao Pak Kwang Community Forest,
Moo 4, Tambon Dhammasen, Amphoe Pho Tha Ram, Changwat Ratchaburi

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบโครงสร้างของสังคมพืช ลักษณะทางนิเวศวิทยา ชนิดพันธุ์ที่ราษฎรนำมาใช้ประโยชน์ และประเมินมูลค่าผลผลิตจากป่าชุมชน โดยทำการวางแปลงตัวอย่างขนาด 50 x 50 ตารางเมตร (0.25 เฮกแตร์) จำนวน 1 แปลง แล้วแบ่งแปลงตัวอย่างออกเป็นแปลงย่อย ขนาด 10 x 10 ตารางเมตร เพื่อเก็บข้อมูลไม้ใหญ่ จำนวน 25 แปลง และวางแปลงตัวอย่างขนาด 4 x 4 ตารางเมตร และขนาด 1 x 1 ตารางเมตร ที่มุมขวาล่างของแปลง 10 x 10 ตารางเมตร ทุกแปลง เพื่อเก็บข้อมูลลูกไม้และกล้าไม้ ตามลำดับ และทำการสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่าชุมชนเขาปากกว้าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนใน 3 หมู่บ้าน รอบพื้นที่ป่าชุมชน ทำการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนจำนวน 200 ครัวเรือน เป็นประชากรตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา และไค-สแควร์

ผลการศึกษาโครงสร้างของสังคมพืช พบว่า พันธุ์ไม้ที่สำรวจพบทั้งหมดมีจำนวน 44 ชนิด จำแนกเป็นไม้ยืนต้น จำนวน 19 ชนิด ลูกไม้ จำนวน 25 ชนิด และกล้าไม้ จำนวน 28 ชนิด ค่าความหนาแน่นของไม้ยืนต้นเท่ากับ 65 ต้นต่อไร่ โดยชนิดพันธุ์ไม้ที่มีค่าดัชนีความสำคัญสูง ซึ่งถือว่าเป็นไม้ที่พันธุ์ไม้เด่นและสำคัญ 5 อันดับแรก คือ อ้อยช้าง พลอง ประดู่ คางและรัง โดยมีค่าดัชนีความสำคัญเท่ากับ 75.18 , 52.87 , 39.49 , 20.51 และ 12.49 ตามลำดับ โดยอ้อยช้างเป็นพันธุ์ไม้ที่มีการกระจายมากที่สุด มีความหนาแน่นมากที่สุด และมีความเด่นมากที่สุด (มีค่าความถี่สัมพัทธ์ เท่ากับ 24.32 เปอร์เซ็นต์ ค่าความหนาแน่นสัมพัทธ์เท่ากับ 22.78 เปอร์เซ็นต์ และค่าความเด่นสัมพัทธ์เท่ากับ 28.07 เปอร์เซ็นต์) สำหรับความหนาแน่นของลูกไม้ เท่ากับ 644 ต้นต่อไร่ โดยมี อ้อยช้าง เป็นชนิดที่พบมากที่สุดในการแปลงตัวอย่าง ในส่วนของกล้าไม้พบว่า มีการกระจายของพันธุ์ไม้หลากหลายชนิดปะปนกันกับสมุนไพรและของป่าอื่นๆ อาทิ หนอนตายหยาก รัง สามพันตา และพลอง เป็นต้น

ผลการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อยู่ในช่วงวัยทำงาน จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลธรรมเสน อาชีพหลักคือทำการเกษตรและรับจ้าง รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนค่อนข้างต่ำ ส่วนใหญ่ทราบว่าป่าชุมชนอยู่ในเขตหมู่บ้าน มีการใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่าโดยส่วนใหญ่นำไปใช้เพื่อการบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ได้แก่ หน่อไม้ เห็ด และสมุนไพรต่างๆ เป็นต้น

คำหลัก : การสำรวจและประเมิน / ทรัพยากร / ป่าชุมชน